

Spybollar avslöjar skarvens matvanor

Elin Ljunggren

Skarven är en omsusad och konfliktrelaterad fågel. Anledningen till det är att människa och skarv utgör potentiella konkurrenter om fiskresurser. Skarven är en så kallad generalist och opportunist, vilket innebär att den inte har något specifikt bytesdjur utan anpassar födan till vad som finns tillgängligt. Vilka fiskarter skarven äter och konkurrensen mellan människa och skarv, varierar således mellan områden. Under de senaste decennierna har skarvpopulationerna genomgått en kraftig ökning, vilket har lett till att konflikten mellan människa och skarv har intensifierats och i många områden har oro väckts över hur skarvpredation påverkar fiskbestånden.

Ett område där konflikten är särskilt märkbar är 8-fjordarområdet kring Orust och Tjörn på den svenska västkusten. I detta område har flera decennier av överfiske orsakat en kollaps av de lokala bestånden av platt- och torskfisk. Efter att kollapsen konstaterades i början av 2000-talet har fiskeregleringar och fiskefria zoner införts för att låta de lokala bestånden återhämta sig, samtidigt som skarvantalet har ökat kraftigt i området. Trots de införda fiskeregleringarna har fiskbeståndens tillstånd inte förbättrats, vilket har lett till debatter kring huruvida det höga predationstrycket från skarv kan ha en hämmande effekt. Skarvpredation har ofta pekats ut som en bidragande faktor, trots att information om skarvens födoval i området har varit mycket begränsad.

För att ta reda på hur skarvens födoval ser ut i 8-fjordarområdet, har spybollar från skarv samlats in från två olika delområden inom de fiskereglerade zonerna. Spybollar innehåller bytesrester som skarven inte kan bryta ned, såsom ben och otoliter (öronstenar) från fiskar. Dessa bytesrester kan identifieras för att få information om vilka fiskar skarven äter. Storlekarna på otoliterna kan också användas för att uppskatta storlekarna på de konsumerade fiskarna. Resultaten visar att de skyddade fiskfamiljerna, torsk- och plattfisk, tillhör de viktigaste bytena för skarvar i området och storleksuppskattningar visar att de främst konsumerar juvenila fiskar.

Studien undersökte även potentiella skillnader i skarvens födoval mellan de utvalda delområdena. Enligt uppgifter från provfisken, skiljer sig fiskartsammansättningen inom det fiskereglerade området. Eftersom att skarven äter de fiskar som finns tillgängliga, är det sannolikt att även födovalet skiljer sig inom området. Trots dessa variationer i fiskartsammansättning, visade sig skillnaderna i födovalet mellan delområdena vara mycket små. Detta resultat understryker de kunskapsbrister som finns i hur skarven rör sig inom området och vart den fiskar. Skarven kan röra sig långa avstånd varje dag, vilket betyder att bytesrester från spybollar i ett delområde skulle kunna härstamma från ett annat.

Resultaten från denna studie innebär ett fortsatt intresse att utforska huruvida skarvens predation på juvenila platt- och torskfiskar har någon inverkan på återhämtningen av de lokala bestånden i 8-fjordarområdet. I framtida studier är det viktigt att få information om skarvens rörelsemönster och födosöksområden, men det är även viktigt att ta reda på om det finns variationer i dieten mellan säsonger för att kunna uppskatta en potentiell effekt.